

«Τρεις αδελφές» του Τσέχωφ

Μετάφραση: Γιώργος Σεβαστίκογλου

Σκηνοθεσία: Νίκος Χαλαλάμπους

Σκηνικά: Άντης Παρτζίλης

Κοστούμια: Σταύρος Αντωνόπουλος

Μουσική Επένδυση: Νίκος Χαλαλάμπους

Παίζουν: Αλκηστis Παυλίδου, Χριστίνα Παυλίδου, Μαρίνα Μαλένη, Στέλιος Καυκαρίδης, Ανδρέας Τσουρής, Γιώργος Τσιάκκας, Λένια Σορόκου, Αντώνης Κατσαρής, Βαρνάβας Κυριαζής, Σπύρος Σταυρινίδης, Ευτύχιος Πουλλαϊδης, Μαρία Μίχα, Λέανδρος Παναγιωτίδης, Κώστας Βήχας.

Ξέρω πως διαπράττω λάθος αυτή την στιγμή γράφοντας για την παράσταση των «Τριών Αδελφών». Συνήθως έχω την αίσθηση (την ψευδαίσθηση, μάλλον) ότι απευθύνομαι στους δημιουργούς της παράστασης, οι οποίοι άνοιξαν τον διάλογο μαζί μου και με τους άλλους θεατές μέσω του δημιουργήματος τους. Αυτή τη φορά όμως τέτοιος υποτιθέμενος διάλογος θα ήταν γέννημα του θεάτρου του παράλογου ή θα έμοιαζε με τους φιλοσοφικούς διαπληκτισμούς πάνω στο τραπέζι από την παράσταση του ΘΟΚ. Διότι όσο κατάλαβα τα επιχειρήματα των δημιουργών της παράστασης, όσο δέχτηκα την τσεχωφική τους ερμηνεία, όσο πήρα το μήνυμά τους εγώ, τόσο θα καταλάβουν τα επιχειρήματά μου, θα δεχτούν την άποψή μου, θα πειστούν για τον δικό μου Τσέχωφ αυτοί. Τέτοιο χάσμα ασυνεννοησίας μεταξύ σκηνής και (δεν μιλώ εκ μέρους κανενός άλλου) της δικής μου θέσης στην αίθουσα του Δημοτικού Θεάτρου δεν έχω ξανανιώσει.

Ό,τι αποτελεί την ουσία του τσεχωφικού έργου ο σκηνοθέτης το αποκαλεί «βιτρίνα ύφους» και το αφαιρεί ανελέητα σκοπεύον-

τας να αποκαλύψει την κρυμμένη πίσω από τη «βιτρίνα» φύση των ηρώων «ατμόσφαιρα» είναι για αυτόν μια έννοια αρνητική, ένα παραπέτασμα που πρέπει κατά την γνώμη του να σχιστεί βίαια για να βγούν στο προσκήνιο οι «ανικανοποίητοι πόθοι» σαν μοναδικά κίνητρα των πράξεων των ηρώων. Το περιβάλλον της παράστασης χαρακτηρίζεται από την παντελή έλλειψη επικοινωνίας και θυμίζει την «Πρόβα της ορχήστρας» του Φελλίνι με τον μαέστρο σκηνοθέτη.

Αντίθετος με την παραδοσιακή ποιητική ερμηνεία του κειμένου, ο σκηνοθέτης την καταπολεμά επίμονα αδειάζοντας το λόγο από την ποιητική του φόρτιση. Αλλά αυτό σημαίνει να χύσεις το λερωμένο νερό από την μπανιέρα χωρίς να προσέξεις ότι πέταξες μαζί και το βρέφος.

Είναι δυνατό ο διάλογος του Βερσίνι και του Τούζεμπαχ στη δεύτερη πράξη - βράδυ, κεριά αναμμένα, η Ειρήνα να σιγοτραγουδάει, η Μάσα να γελάει σιγανά, ευτυχισμένα, η κιθάρα να ακούγεται από την σάλα - είναι δυνατόν λοιπόν αυτός ο διάλογος να δηλώνει μόνο έλλειψη επικοινωνίας; Στο κείμενο εδώ ακούγονται τα δύο βασικά φιλοσοφικά λείτμοτρίβια που διαπερνούν τα έργα του Τσέχωφ. Από το Βερσίνι: η ζωή θα είναι αβάσταχτα ωραία μετά από 200 - 300 χρόνια, η ευτυχία δεν είναι για τους ζώντες, το μοναδικό νόημα της ζωής είναι να γίνουμε θεμέλιο για το μακρινό ευτυχισμένο μέλλον. Από τον Τούζεμπαχ: η ζωή δεν αλλάζει, έχει δικούς της ακατανόητους για μας κανόνες, οι γερανοί πετούν όπως ζούν οι άνθρωποι, όπως πέφτει το χιόνι, σύμφωνα με τους αμετάκλητους κανόνες της ζωής και σημασία έχει μόνο η συνέχεια και η επίμονη προσπάθεια... (Συγνώμη για την ελεύθερη απόδοση).

Δεν σχίζεται το παραπέτασμα, δεν σπάζει η βιτρίνα, καταστρέφεται το ίδιο το έργο, πλεγμένο από αβάσταχτη θλίψη και ευγενική ελπίδα, απέραντη μοναξιά και βαθιά συμπόνοια. Αν είναι να πάρουμε την θέση του Σολιόνιν και να αντιμετωπίζουμε όλα τα λεγόμενα και τα δρώμενα με σκέτο «κουτ, κουτ, κουτ» είναι φυσικό να

βγούν στην επιφάνεια «οι ανικανοποίητοι πόθοι» και τα ζευγάρια να κυλιούνται στο τραπέζι και οι φιλοσοφίες θα ακούγονται σαν κούφια γελοία λόγια που δεν έχουν σημασία πρώτα απ' όλα για αυτούς που τα λένε.

Από πολύ νωρίς στην παράσταση είχα νιώσει την ανικανότητα μου να συντονιστώ με την αισθητική γραμμή του σκηνοθέτη και δεν μπορούσα να πείσω τον εαυτό μου να περνά την ώρα μου προσέχοντας τις ατυχείς λεπτομέρειες. Βέβαια οι ερωτήσεις που γεννήθηκαν ήταν διαφόρου μεγέθους και σοβαρότητας. Γιατί η Μάσα κάθεται να προγευματίσει φορώντας γούνινα και παλτό; Γιατί οι δύο σίχοι του Πούσκιν από τον ξακουστό πρόλογο «του Ρουσλάν και Λουτμίλα» που κόλλησαν στο μυαλό της Μάσας τραγουδούνται σαν φολκλορικό τραγούδι; Γιατί οι σχέσεις των προσώπων με το πιάνο είναι τόσο παραφύσικες; Γιατί το κονιάκ το πίνουν από ποτήρια σαμπάνιας; Γιατί δεν διατηρήθηκε ο συμβολισμός των χρωμάτων των κοστούμιών των τριών αδελφών (η Ολγα με μπλε, η Μάσα με μαύρο, η Ειρήνα με άσπρο); Γιατί ο ξερός κορμός που είναι συνέχεια εκεί αλλά σαν να είναι κρυμμένος, τόσο δειλά, από πίσω και από κάτω, συμβολίζει την άγονη πλήξη των «χωρίς ιδεολογία» ηρώων;

Περισσότερη παραμόρφωση έχουν πάθει οι ρόλοι των οποίων ο σκηνοθέτης προσπαθεί να φέρει στην φόρα τον «αληθινό» τους εαυτό. Όπως αναρωτιόμουν πριν την παράσταση πώς άραγε θα παίξει ο Κυριαζής το Βερσίνι, ο Τσουρής τον Τούζεμπαχ, η Αλκίστης Παυλίδου την Ολγα, η Χριστίνα Παυλίδου την Ειρήνα, έτσι αναρωτιέμαι και τώρα πώς θα έπαιζαν τους ίδιους ρόλους οι ίδιοι ηθοποιοί αν οι συνθήκες δεν ήταν τόσο δυσμενείς. Οι ρόλοι που δεν έχουν υποστεί την αποκαλυπτική σκηνοθεσία όπως του Τσεμπουτίκω (Στ. Καυκαρίδης) του Κουλίνγκι (Ευτ. Πουλλαϊδης) και εν μέρει του Αντρέι (Σπ. Σταυρινίδης) διαφέρουν στυλιστικά από την γενική υποκριτική γραμμή.